

PICTURA/ BLAD

01 / 2020

TOT NADER ORDER IS PICTURA GESLOTEN

kantoor uitsluitend telefonisch of per mail bereikbaar

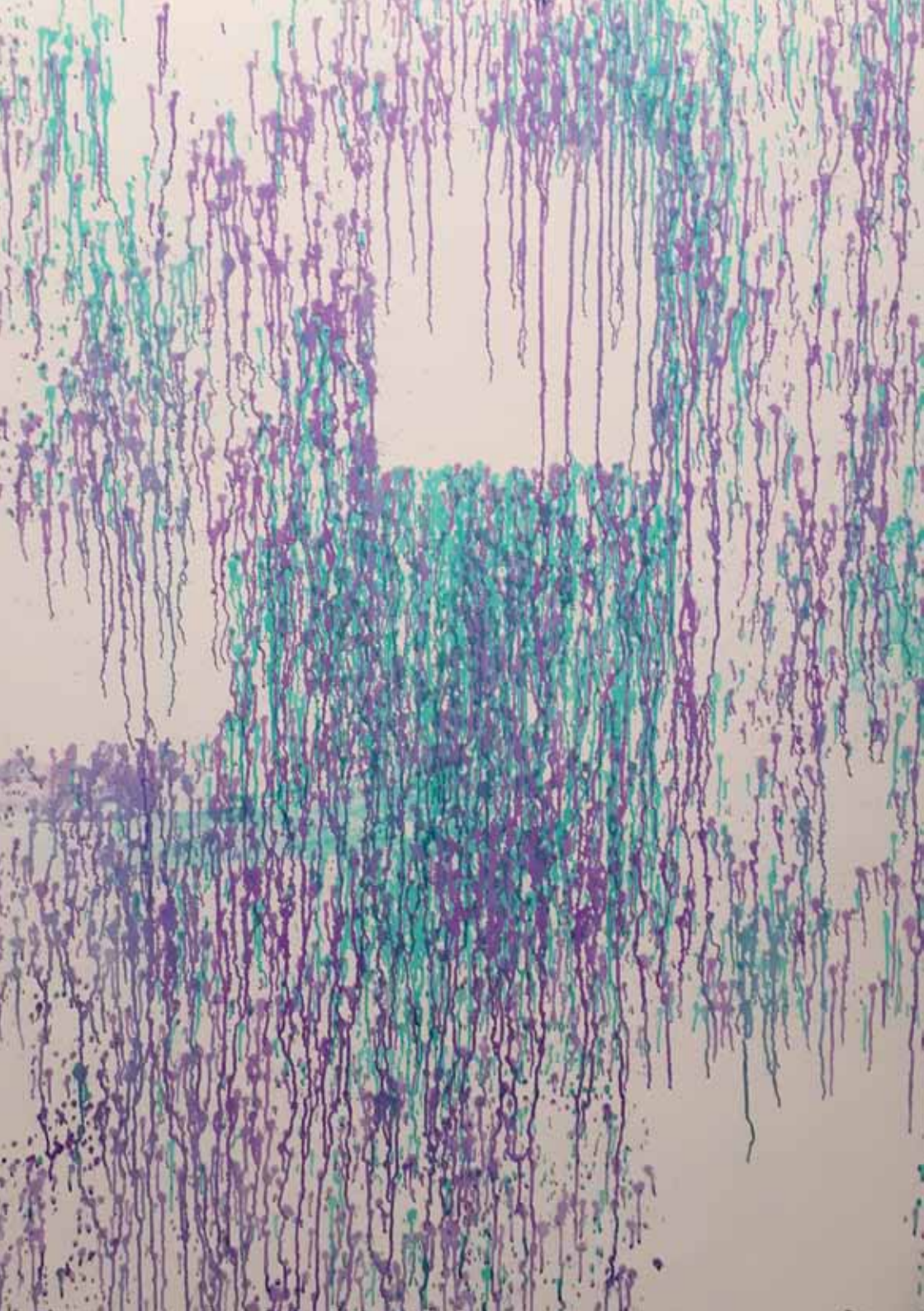
BESTE LEDEN,

Zoals bij jullie ongetwijfeld inmiddels bekend is, is Pictura tot nader order gesloten. Dat heeft consequenties die wij nu nog niet helemaal kunnen overzien. Op korte termijn betekent het dat 'The Other Place', de huidige tentoonstelling, alleen te bezichtigen is via Facebook en Instagram en onder de link www.pictura.nl/nu-te-zien

De eerstvolgende tentoonstelling 'The Art of Painting, Structures on Mars', wordt in overleg met de deelnemers verplaatst naar 2021. Mocht Pictura voor langere tijd gesloten blijven, dan beloven we dat we zullen blijven nadenken over hoe we in elke situatie de beste oplossing kunnen vinden.

We wensen iedereen een goede gezondheid en blijven jullie via de nieuwsbrieven op de hoogte houden.

het bestuur

INHOUD/

Dit Picturablad gaat over ruimte. Als ik over het woord 'ruimte' nadenk komen er zoveel betekenissen in me op en roept het veel vragen op: Wat is ruimte precies? Wat bepaalt dat iets een ruimte is? Hoe creëer je ruimte? Het is een interessant vraagstuk en het houdt (onder andere) kunstenaars ook al eeuwen bezig.

Nu we wereldwijd thuis zitten door het Coronavirus, is dit misschien een goed moment om dieper op het begrip ruimte in te gaan. En daarbij te bedenken wat kunst kan betekenen in een tijd als deze. Het kan ons vrijheid geven in ons denken en doen en de ruimte om na te denken over alle mogelijkheden van het leven.

'Art's ability to help us transcend the visible walls that confine us'- Fred Sandback.

- P 03 PICTURA gesloten
- P 05 INHOUD
- P 06 THE OTHER SPACE / **Marie Claire Gellings**
- P 12 ATELIER / **Ad Wesseling**
- P 14 Ruimte door de lens van de kunstenaar / **Ina Boiten**
- P 19 How to be Alone / **TheConcptBank/UnnoticedArt**
- P 20 planteground DWAALSAFARI PICTURATUIN / **P.J Roggeband**
- P 22 Kitty van der Veer / **Hanneke Kijlstra**
- P 26 Kunst geeft je Ruimte / **Evertine van Alphen**
- P 28 NIEUWE PICTURIANEN
- P 32 VROUWER POWER! / **Geerten Ten Bosch & Marleen Oud**
- P 34 Lof voedt de Kunsten / **Ans Vianen**
- P 38 OPROEP
- P 39 COLOFON / mede mogelijk gemaakt door

THE OTHER SPACE

Ruimte is waar de expositie 'The Other Place' over gaat. En juist ruimte is tijdens deze expositie een interessant onderwerp geworden.

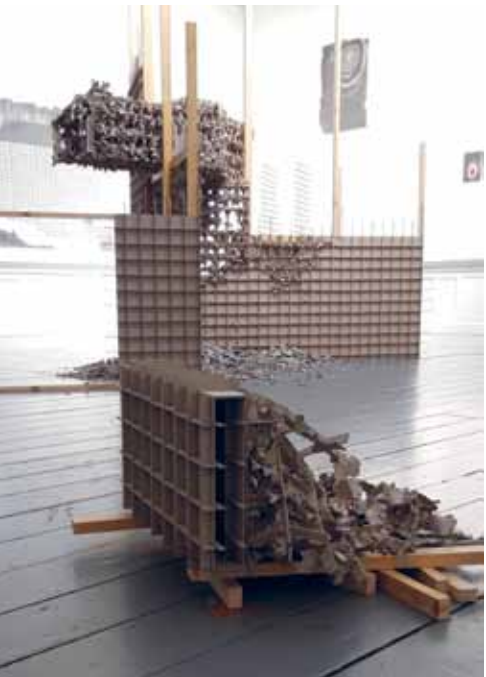
Door het coronavirus is ruimte zichtbaar geworden. Ik ervaar ruimte nu anders dan toen ik werk aan het maken was voor deze expositie. Toen ik begon had ik alle ruimte van de wereld in mijn hoofd en om me heen. 'The world was my oyster' en nu is de oester dicht en is de ruimte klein geworden.

In de tentoonstelling lijkt de ruimte zich te voegen naar de werken die de kunstenaars, Astrid de Pauw, Marc Müller en Marie Claire Gellings, er zorgvuldig in gezet hebben. Als toeschouwer word je onderdeel van die compositie. De werken krijgen een extra dimensie door de connectie met het andere werk: hierdoor ontstaat 'the other space'.

< Astrid de Pauw / 'Drawing room XI', Marie Claire Gellings / 'House and stuff (blinds)', 'House and stuff (folded curtains)',
 v Marie Claire Gellings / 'House and stuff (curtain)'

> Marc Müller / 'Grundriss (Du Sollst)', 'Fluctuation o3',
 'Throw away the ladder', z.T., z.T., 'Eros'
 >> Astrid de Pauw / 'Drawing room XVIII',
 Marc Müller / 'Gravitational Yellow'

Tijdens de opening stelde Landa van Vliet zich voor als een portier/tour guide, die ons meenam door de nieuwe wereld die wij gecreëerd hebben. De performances van Fien Brakkee openden weer andere ruimtes, die van de plek achter de muur, de ruimte tussen de werken in, het geheim dat je alleen kan vinden als je je er aan over durft te geven, zoals ook kunst een overgave vraagt.

Helaas is onze ruimte nog kleiner geworden en er zijn steeds meer ruimtes afgesloten, zodat we vooral in onze verbeelding en online nieuwe ruimtes kunnen ontdekken. En ondanks dat Pictura haar deuren gesloten heeft kan 'The Other Place' wel online bezocht worden: www.pictura.nl/nu-te-zien
www.facebook.com/pictura.dordrecht/
www.instagram.com/pictura_dordrecht

Marie Claire Gellings

ATELIER/ AD WESSELING

Al op de toegangsdeur hangen schilderijtjes; een brutale duif en bij de deurpost kruipt een slak omhoog. Het zijn zomaar wat geintjes van Ad Wesseling, die wel 55 is, maar nog steeds zo speels als een achtjarig jongetje. In de hoge ruimte aan de voorzijde van het Picturapand voel je de geschiedenis, vertelt Ad. 'Zoals die schouw met hoge spiegel en een geschilderd paneel van Van Strij. Origineel? Ja, ik denk het wel.' Hij is blij met zijn ruime atelier, dat hij in 2008 kon betrekken.

Aan het plafond een grote glazen kroonluchter, op de vloer houten platen, onder de verf. Net als de tafel, vol met klodders. 'Het stoort me niet, maar de muren moeten rustig blijven', zegt Ad.

Hij komt hier twee werkdagen in de week, en soms een ochtend of een middag. Als het 's zomers warm is, werkt hij hier graag vanwege het licht. 'In de winter is het te donker en ik werk niet graag bij kunstlicht. Bovendien is deze hoge ruimte niet warm te stoken voor een paar uurtjes. 'Nu werk ik ook veel thuis, maar daar kan ik alleen kleine dingen maken, zoals die vensterbankschilderijtjes.' Hij wijst op een verzameling van planten, een plantenspuit, een kat.

'Het is fijn dat je hier met niemand rekening hoeft te houden. Ik ga altijd eerst even rommelen, en dan pas aan het werk. Muziek mag niet afleiden, dus ik draai graag klassiek, filmmuziek of jazz, zoals Coltrane.'

Overall staan en hangen doeken, waarbij vooral het metershoge werk van een zwarte roek in het oog springt. Verder schilderijtjes met portretten, landschappen en alledaagse voorwerpen. En grote, lege lijsten die goudgerand met overdadige krullen aan de wand hangen. 'Daar wil ik bijpassend werk bij maken, ja, een portret natuurlijk.' Wesseling is sowieso van de portretten, zijn typische stijl is hyperrealistisch en soms zelfs karikaturaal. Grote portretten van vrouwen, gemaakt in zwart-wit met houtskool en vaak met een felgekleurd accessoire, zoals een gele badmuts of een roze hoedje. Een meisje met Mickey Mouse oren en een rode handschoen. Het boslandschap dat vooraan staat is het resultaat van vele technieken. Zo drukte Wesseling verf op het doek, en werkte met houtskool, inkt, acrylverf en olieverf. 'Er komen bijna nooit mensen in mijn landschappen voor. Wat, zie je toch iemand? Die zal ik meteen weg schilderen.'

www.adwesseling.nl

Hanneke Kijlstra

RUIMTE

door de lens van de kunstenaar

'Zij, de kunstenaars, bieden oorden zonder muren,
omslotenheden als uitdijend alles en niets.'¹

Ruimte. Wat is ruimte? Het kan een afgebakende plek zijn, wat ze in het Engels place noemen. Een plek waar je je geborgen kunt voelen of juist opgesloten. Een bepaalde ruimte. Daarnaast is er het bredere begrip zonder lidwoord: ruimte. Space in het Engels. Ruimte om adem te halen, om je verbeelding de vrije teugel te laten. Kunst opent die ruimte. Hoe? Dat is het geheim van de kunstenaar. Met enkele persoonlijke ervaringen probeer ik iets daarvan te ontraadselen.

Groothoofd

Aan de Zwijndrechtse oever staan twee stalen frames op palen, geplaatst in 2017 tijdens de tentoonstelling 'Jongkind en vrienden' in het Dordrechts Museum. Door één daarvan zag ik het Groothoofd aan de overkant, zoals Jongkind het in 1886 schilderde. Tegelijkertijd was het bredere zicht op Dordrecht te zien met het water, de gebouwen, de wolken. Een illustratie van hoe een door de kunstenaar gekozen kader kan werken als een toegangspoort tot de beleving van de ruimte eromheen. In het Dordrechts Museum bekeek ik nog eens Jongkinds 'Gezicht op het Groothoofd te Dordrecht bij maanlicht'. Het gaf me een gevoel van verbondenheid met Dordrecht, stad aan de rivier. Door dat kleine schilderij kreeg mijn heimwee de ruimte, gevoed door mijn herinneringen, ervaringen en ja, ook mijn verlangens.

Datzelfde gevoel roept ook Robert Zandvliet bij mij op met zijn panoramische muurschildering in het Dordrechts Museum, onder meer geïnspireerd door de schittering van het maanlicht op het water in Jongkinds schilderij. 'Aan 't Groothoofd', een 50 meter lange kleurige waterspiegeling bij het Groothoofd gedurende de loop van de dag, is een beleving van ruimte én tijd. Door te focussen op het water weet hij de essentie van het Dordrecht-gevoel te grijpen, de rivier met de alsmear voorbij varende schepen, het met het getij meebewegende water. Ook daar ben ik nog eens naar gaan kijken.

Het ritme van de korte verfstreken werkt hypnotiserend, boeit de aandacht, zeker als je het er al langs lopende ervaart. Jammer genoeg werd mijn beoogde serene wandeling langs Zandvliets voorbij glijdende kleurgolven onderbroken door een overijverige suppoost, de ingang van de toiletten, een tafel met boeken en meubilair in de lounge. Toch bleven de kleurrijke schakeringen op de wand nog dagenlang in mijn hoofd na-ijlen als een verdieping van het gevoel van vrijheid dat ik altijd ervaar aan het Groothoofd.

‘Omslotenheden als uitdijend alles’

In Museum Voorlinden in Wassenaar is één van de skyscapes van James Turrell te zien, een ingekaderd zicht op de lucht door een vierkant gat in het dak. Omhoog turend vanaf de banken in de afgesloten museumruimte voelde ik me opgenomen in de wijde hemel waarvan maar een klein deel te zien was. Het deed me denken aan de tijd dat ik als kind tbc had en maandenlang in mijn slaapkamertje lag te kijken naar het stukje lucht door mijn dakraam. Af en toe schoof een witte wolk voorbij als een teken van het leven daarbuiten.

Op een heel andere manier laat Richard Serra ons ruimte beleven met de enorme cortenstalen platen, waarmee hij pleinen structureert. In Museum Voorlinden is zijn werk binnenshuis te zien, een sculptuur van 4 meter hoge, gebogen en gewelfde roestbruine platen onder een hoog glazen dak, 'Open Ended'. Van buiten lijkt het op een ongenaakbare bunker, van binnen blijkt het een zwierig doolhof te zijn. Iets wat angstig ging ik erin, maar waar een doolhof meestal claustrofobisch werkt is dat hier,

paradoxaal genoeg, heel anders. Dwalend door de nauwe gangen ondervond ik tegelijkertijd geborgenheid en een oneindige vrijheid. In de beslotenheid van de zich om mij heen welvende platen was het veilig om mijn geest de vrije loop te laten. De titel van Serra's werk duidt dit al aan. Een open-einde situatie heeft geen gepland einde en kan zich ontvouwen op ontelbare manieren.

‘Oorden zonder muren’

Een schilderij, een gat in het plafond of stalen platen: permanente werken waarmee een kunstenaar onze belevingsruimte kan openen. Dat kan ook op een meer vluchtige manier, zoals met efemere media als licht en geluid of met een performance. Frans van Lent liet dat onlangs nog zien met zijn 'Vierkant' tijdens het Performance Festival in Pictura eind 2019. Op de witte muur van de Grote Zaal zette hij met afplaktape een

groot kader uit van 2 x 2 meter. Vervolgens schilderde hij dit vol met dezelfde witte muurverf als op de muur erachter, verwijderde de tape en ging samen met zijn publiek zitten kijken hoe het lichtgrijze vochtige vierkant geleidelijk opging in het omringende muurvlak. In totale stilte zaten we allemaal gebiologeerd te staren naar dit proces. En langzaam veranderde de witte muur in een projectiescherm voor mijn gedachten.

Net zo fascinerend waren de bijzondere geluiden die te horen waren op de landtong van DordtYart onder een hoog tussen de bomen opgehangen rooster met daarin tientallen pneumatische ventielen, een geluidsinstallatie van Edwin van der Heide, 'PSF (Pneumatic Sound Field)'. Ik hoorde plofgeluiden van ontsnapte perslucht uit de geopende ventielen. Het klonk als een hagelbui, heen en weer gezwiept door windvlagen. Ik voelde me uitgedaagd deze vreemde toonloze compositie vol ritme en beweging te volgen. Al luisterend veranderde de ruimte onder het rooster in een ademende geluidsomgeving, werd voelbaar, tastbaar haast, hoewel er geen muren waren. Mijn intense aandacht maakte ook de wereld daarbuiten hoorbaar: de vogels, de wind,

het ruisen van de bladeren van de hoge populieren. Verankerd op dat stukje gras werd ik het middelpunt van de wereld om me heen.

Wat hebben al deze kunstwerken gemeen? Op verschillende manieren focussen ze onze aandacht en weten die vast te houden, waardoor er ruimte voor beleving ontstaat. Net zoals het werk van de kunstenaars van de Pictura-expositie 'The Other Place' dat doet. Hoe precies? Dat is en blijft het geheim van de kunstenaars. En het is door hun speciale lens dat wij zicht krijgen op de onmetelijke ruimte van onze verbeeldingskracht.

Ina Boiten

¹ Landa van Vliet: openingswoord The Other Place.

HOW TO BE ALONE

WERK IN TIJDEN VAN SOCIALE ONTHOUDING

TheConceptBank.org is een gratis te raadplegen database voor performatieve concepten. TheConceptBank presenteert de originele concepten van een groeiende groep kunstenaars aan elke geïnteresseerde bezoeker van de site. De concepten zijn voor ieder vrij te gebruiken.

Veel van deze concepten zijn geschreven om te worden uitgevoerd in een specifieke (sociale) context: op straat, in een park, een bus, een supermarkt. Het Corona-virus dwingt nu veel mensen thuis te blijven, weg van potentieel besmettelijke menselijke interacties.

Dus daar zijn we dan, wachtend op betere tijden....
TheConceptBank.org vraagt om concepten om wat licht in deze donkere uren te brengen.

Stuur uw concepten naar: **mail@theconceptbank.org**
Uw concept dient engelstalig te zijn, minder dan 150 woorden bevatten en het moet worden geschreven als een duidelijke handleiding om het voor elke bezoeker toegankelijk te maken.

TheConceptBank/UnnoticedArt

SAFARI
PICTURA
TUIN

MELKRENS
= NIEUWMOED

Pictura A
vol met
schilder
driet
STEENBEEK
'Hoe langer hoe
leven'

NAAKT
BLOEIER
JUDAS
BOOM

VIT
HUIL
TUIN

divers
navigeren
WONDER
BOOM
BOON

ABYSSUS
DE AFGROOND
ROEPT DE
AFGROOND OP
INVOCAT

HORTUS
CONCLUSUS

WERKPLAATS
VOOR

KOMPASSTEEN
3

POTEN
TIELE
TUINEN

DWALEN
WANDEL
WALDEN
DAN
WEL

ANAGRAMTUIN

OP ZOEK NAAR
↑ DE GRENZEN ↑
ECOCENTRISCH
SPROOKJE

2 VAN DE
HAK
OP DE
TAK

(DIAGRAMBOOM)

DENK
PADEN
IJSBEERBAAN
DARWIN

4 'Power of
movements
& plants'
PLANTEN

WORTELS

PLANTENJAGERS
SJOEMELZAAD
EETUIN

5
DE GEEFT
VAN ELLEN
WILLMOTT
(ISIDORE TEIRLIN
FLORA
MAGICA
+ DIABOLICA
zeldzaam van
de HOLPIJP

VIL
(WESPENNEST
onder de
glans)

Bepaalde bomen
in wie knien
op hun nach-
telijke beelden
spel spelen!

KRUID

HEKSENSTEEN
HEKSENKRUID

DOOL
DOL

DOLLE
KERVEL

Loopt op
framen

ZAK
BOEK
TUIN

'ER WASEENS
EEN MANNE-
TJE, EENTUIN
MANNETJE'

KAS
WAND
DE
LEN

10
IN
SLAAP
TUIN

RICINE
KAUSBLAD
WOLFSBLOEM
HERRIJZEN OP
een beeld in SLA

BEGRA
AFTUIN
(EGYPT)

HAND
REIKING

DE GIFTTUIN
ALLEEN DE
HOEEELHEID
MAAKT HET
GIF PARACELSUS

07122019
23112019

PLAN
TEG
ROND

Vogels duiken her en der op in het werk van Van der Veer. Eigenlijk had ze nooit iets met vogels, omdat ze niet pluizig zijn en je ze niet vast kunt pakken. 'Totdat ik als souvenir een kiwi kreeg uit Nieuw-Zeeland. Die vond ik wel leuk. Deze kiwi heet Koning Kiwi. Hij heeft een kroontje op zijn hoofd met daarop een minizwaantje, een liefdesbaby, omdat hij verliefd werd op een zwaan die een pauw wilde zijn.'

^ Kitty van der Veer / foto: Matthijs Reppel

'SOMS BEN IK EEN WEEK ONDER WATER.'

Als je tegenover het werk 'Skan' staat, gebeurt er iets. Het grijpt je vast, je wordt er ingezogen en het laat je niet meer los. Het is diep, donkerblauw, vol beweging, het kolkte en het draait. Je gaat een duister schimmenrijk binnen, terwijl je niet weet wat daar huist en wat je er zult vinden...

Kun je aan de hand van het werk iets zeggen over de geestesgesteldheid van de kunstenaar? Wat zegt het over diens zielenroerselen? Kun je het zien als die kunstenaar vrolijk, bedroefd, gek, ziek of depressief is? Het werk van Kitty van der Veer (39) is in ieder geval niet oppervlakkig.

Bleek en kwetsbaar zit ze in een ijskoude grafische ruimte. Haar ogen onderzoekend en zacht. Ze is zenuwachtig. En ze heeft pijn. Want Kitty is ziek. Als klein meisje werd ze gebeten door een teek, en die beet werd niet behandeld. Waarschijnlijk heeft ze toen de ziekte van Lyme opgelopen, maar dat is niet meer te vinden in haar bloed. De gevolgen zijn echter verschrikkelijk. Eigenlijk altijd voelt ze zich miserabel en lam-lendig. 'Alsof je van een migraine herstelt, en dat dagenlang. Met daarbij heel veel pijn in mijn spieren.' Ze gaat nog steeds regelmatig onderuit. Dan trekt ze zich thuis terug en 'overleeft' daar. 'Soms ben ik een week onder water.'

Het spreekt vanzelf dat dat psychisch heel zwaar is. 'Ik ben ook heel lang depressief geweest, maar heb nu een behandeling die goed werkt.' Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan, en Kitty wil van de nood een deugd maken. Daarom is het plan om met mede kunstenaar Joël Bonk een tentoonstelling te maken over depressie, een belangrijk maatschappelijk onderwerp. Een datum heeft ze nog niet en ze weet ook niet waar het allemaal moet plaatsvinden, maar waarschijnlijk in Rotterdam. 'We hopen dit jaar, maar we zijn nog bezig met schrijven van de opzet.'

Nu zit ze aanvankelijk wat gespannen, maar later heel relaxed in de ijskoude grafische ruimte van Pictura. Ze eet een mandarijntje en een koek als lunch, met een grote pot thee erbij.

De grafische ruimte is nu zo'n beetje haar atelier geworden, al werkt ze soms ook thuis. Door haar ziekte, chronische vermoeidheid of ME, geef het beestje maar een naam, kost het maken van kunst Kitty veel moeite. Maar ze doet het toch. 'Ik probeer mezelf te dwingen hier te komen, maar ik vind het wel moeilijk.' Zeker een keer in de week sleept ze zichzelf aan de haren naar het grafisch atelier.

'Om hier gewoon te zijn. Al is het om regelmaat in de dagen te hebben. Daardoor heb ik nu meer vaste grond onder de voeten, meer basis, en dat voelt iets beter.'

De tentoonstelling van Kitty afgelopen februari in Pictura heette 'Exploring the Anima Nebula'. Als Anima ziel of geest is en Nebula een nevel in het heelal, is de vertaling dan ook het ontdekken van de ziel van de nevel.

'Dat heeft te maken met een overkoepelend idee, waar al het werk dat ik maak onder valt. Het is een gedachtenwolk. Dus ik werk niet meer zoveel in thema's, maar met dingen waar ik op een abstracte en intuïtieve manier ideeën uit kan putten. 'Anima Nebula' is de reflectie van mij in het heelal, maar ook de reflectie van het heelal in mij. Het allerkleinste wat zich in mij kan bevinden en de afspiegeling daarvan in de buitenwereld. En het gaat over supersymmetrie; elk deeltje komt ook ergens anders voor in het universum. En dan is de vraag: Is het een grens, een spiegel, is het symmetrie of is het één groot ding?'

'Toen ik ziek werd en niet meer naar school kon, kreeg ik een computer met Photoshop. Dat was fantastisch, zo kon ik toch werken! Geïnspireerd door Dave McKean, die toen al mixed media maakte, ging ik aan de slag. Hij zat in de dark-art scène, en daar houd ik van. Ik werk nu met verschillende technieken. Zo vind ik het fijn om te tekenen, te photoshoppen en ook om grafiek te maken met de drukpers. Elke techniek kent zijn eigen verschijningsvorm, waardoor je wezenlijk ander werk maakt. Maar toch komt het allemaal samen.' De nevel op het tentoonstellingsaffiche was bijvoorbeeld het resultaat van Photoshop. 'Daar kwam geen inkt aan te pas', grinnikt ze.

'Ik stop heel veel in mijn werk, maar ik vind het mooi als mensen er zelf iets uit halen, als het een eigen leven gaat leiden. Op een tentoonstelling vertelden bezoekers mij honderduit over mijn werk en dan dacht ik: Oh ja? Echt? Zit dat er allemaal in?' Kitty heeft altijd een idee als ze iets gaat maken, ook als het abstract is. 'Zonder idee gaat de ziel uit mijn werk. Het ligt meestal niet vast, maar ik begin altijd met een tekening. Zoals bij het werk 'Skan', een mytisch opperwezen. Dat gaat over groeien, beweging, ontstaan en vergaan.' Ze vertelt over het sjamanisme waarin een moeder-oerspin voorkomt die het universum beschermt en heelt. 'Zij zit ook in dat werk, maar je ziet haar niet. Bij 'Skan' zie je dingen ontstaan, maar omdat dat op een tijdslijn is, zie je die ook vergaan. Ik denk dat dit teruggrijpt op de vergankelijkheid van alles. Geruststellend, maar ook wel spannend. Het zorgt ervoor dat ik mijn beleving wat breder kan trekken. Vroeger al was ik gefascineerd door het universum. Als ik me goed voel, wil ik dat exploreren. Dan komt de kriebel terug en denk ik 'Wow!'

Hanneke Kijlstra

KUNST GEEFT JE RUIMTE

Met een paar gespannen draadjes in een zaal creëerde Fred Sandback (1943-2003) een ruimte. Een perfect vierkant van de grond tot het plafond en weer terug. In de zaal van The Gropius Bau in Berlijn maakte hij muren waar je doorheen kan lopen, maar het toch niet doet. Ik hield me netjes aan de 'muur' die voor me stond. Maar waarom?

Het is gek, maar met behulp van die paar draden maakte hij een ruimte in een ruimte. Dus een ruimte met muren in de tentoonstellingszaal. Dat is in ieder geval wat mijn hersenen ervan maakten en daarom wilde ik er ook niet 'doorheen' lopen. Hoe langer ik erover na ging denken hoe interessanter ik zijn werk en het woord 'ruimte' ging vinden. Want het woord ruimte betekent verschillende dingen. Maar ik ging ook nadenken over wat een ruimte precies is. En wat bepaalt dat iets een ruimte is? Want als Sandback de illusie kan wekken van een ruimte met draden, is het dan ook een ruimte?

Sandback vond, net als veel kunstenaars door de eeuwen heen, ruimte bijzonder en het werd voor hem een bron van inspiratie. Hij hield zich zijn gehele artistieke leven bezig met het begrijpen van de werkelijke en imaginaire ruimte. Hij speelde in zijn werk met het idee van iets bestaands en niet-bestaands op hetzelfde moment, zoals de 'muren' van touw. Hij had er een groot vertrouwen in dat kunst de bestaande muren om ons heen kon afbreken en dat we die muren zouden overstijgen. Dat kunst ons vleugels zou geven. Een heel mooi idee.

Op die vleugels kan kunst ons meevoeren naar een andere wereld. Dat wat zich in het echte leven afspeelt even vergeten. Ons helemaal verliezen in het kunstwerk en op gaan in ons hoofd. Wij mensen hebben het vermogen tot fantaseren. Ons in een andere wereld te begeven, een droomwereld. Ook dit is een ruimte. De ruimte in je hoofd. Geen idee hoe groot die is, maar soms lijkt die onwaarschijnlijk groot. Kunstenaars hebben het vermogen om die (droom)wereld te verbeelden. Om een ruimte te scheppen die onwerkelijk is, maar zo aannemelijk. Ik kan uren wegdromen bij de werken van Marc Chagall (1887-1985). Chagall geeft mij het gevoel dat alles mogelijk is en dat was ook net wat Sandback geloofde. Dat kunst je de mogelijkheid geeft om te dromen, even weg te vluchten van de wereld en een andere ruimte in te gaan. Een ruimte vol met vliegende geiten met violen en gespannen draden van wol. Kunst kan dat, het geeft je ruimte.

Evertine van Alphen

NIEUWE PICTURIANEN

Jeannette Ephraim

In 1985 ben ik afgestudeerd aan de ABK Rotterdam. Ik heb werken gemaakt van heel klein tot heel groot, autonoom en toegepast (zoals bijvoorbeeld lampen). Grote werken voor buiten, en momenteel kleine autonome vogelsculpturen en tekeningen.

Mijn werk heeft altijd iets van doen met planten, dieren of in ieder geval is het een organische beeldtaal. Materialen zijn vaak polyester, polyurethaan en textiel. Het is de vraag waarom de dingen in de natuur zijn zoals ze zijn. Daar hebben wij natuurlijk de wetenschappelijke benadering voor, maar wij hebben ook de neiging te reageren vanuit een menselijke projectie. Wij kijken vaak naar dieren met een menselijke bril. Wij herkennen allerlei eigenschappen die wij op een menselijke manier interpreteren. Daar speel ik mee in mijn werk en mijn focus ligt momenteel op vogels. Zowel in tekeningen als sculpturen.

www.jepnet.nl

Chiel Vluggen / Realiteit en verbeelding

Beeldtaal is wat anders dan schrijftaal en ook mijn werk laat zich niet makkelijk in woorden samenvatten; nuances verdwijnen en het werkproces lijkt een vooropgesteld plan te worden, terwijl dat niet zo is.

Als je schilderen vergelijkt met muziek, dan kan een valse noot heel verduidelijkend werken, eigenlijk net zoals een bewogen foto interessanter kan zijn dan die geplande foto. Het gaat mij om een conversatie met de kijker, en zonder aarzeling in je stem is het verhaal soms te snel verteld.

Mijn werk bestaat uit het schilderen van imaginaire landschappen en situaties, waarbij het licht of de schaarsheid van het licht en verwondering belangrijke aanleidingen zijn. In de landschappen boeit mij de schoonheid of chaos van de realiteit.

De aquarellen die ik van het landschap maak als indicatie van de werkelijkheid fungeren als aantekeningen, die ik in het atelier gebruik, om vervolgens die realiteit in nieuw werk te interpreteren. In de doorgaans opmerkelijke situaties ga ik op eenzelfde wijze te werk, met het verschil dat ik geen gebruik maak van aquarellen. Aantekeningen of schetsen zouden me storen. Ik start op een wit vlak en begin met een vaag, maar helder beeld in mijn hoofd. Dat klinkt als een contradictie, maar het is voor mij een ideale start. Al werkend voeg ik toe en verwijder ik, en zo ontstaat een beeld en de gedachte: zo dus!!

Katrijn Verstegen

In mijn werk creëer ik landschappen en geabstraheerde natuurervaringen als ervaringsruimtes, waarbij ik beeld en ruimte bijeen breng. Tegelijk gaat mijn werk altijd over mijn oorspronkelijke medium, de schilderkunst. Als ik schilder ontstaat er als het ware een landschap van kleuruimten om me heen, waarbij ik de verschillen en overgangen tussen organische en geconstrueerde vormen onderzoek.

Ik heb altijd het verlangen gehad om ruimte en het platte vlak samen te brengen, zowel in mijn onderwerp (het landschap) als in de formele ontwikkeling van het werk, met uitstapjes van het schilderen naar installaties en objecten en door middel van de presentatie van mijn werk.

Mijn werk was o.a. te zien bij TENT. Rotterdam, Drawing Centre Diepenheim, Villa Zebra Rotterdam, Galerie Phoebus, Viewpoint Gallery Plymouth, de Nederlandsche Cacaofabriek, Helmond, Kunsthuis Syb, Beetsterzwaag en RE: Rotterdam. Recent had ik een werkperiode bij het Europees Keramisch Werkcentrum, te Oisterwijk en bij Kindermuseum Villa Zebra te Rotterdam.

Ik studeerde af aan AKV|St.Joost te Breda en het Piet Zwart Instituut te Rotterdam.

Sinds 2001 woon en werk ik in Rotterdam.

www.katrijnverstegen.nl

Mandy Sharabani

Optische illusies hebben mij altijd al gefascineerd met name in beeldvorming. Tijdens mijn mode afstudeeropdracht aan de Gerrit Rietveld Academie onderzocht ik al spelenderwijs met kleding hoe optische illusies de perceptie van de kijker konden beïnvloeden. Kunstvormen mogen vooral vragen oproepen en de kijker uitnodigen om een beeld te onderzoeken ben ik van mening. Met dit als uitgangspunt probeer ik bewust in mijn werk geen antwoorden te geven, maar juist een zekere kwetsbaarheid op te roepen. In mijn portrettekeningen speelt perceptie daarom opnieuw een belangrijke rol. De huidige selfie cultuur manipuleert ons om een ideaal zelfbeeld te tonen. Er lijkt geen ruimte te zijn voor persoonlijke bezinning of twijfel. Durven we onszelf en kunnen we elkaar nog 'echt' zien? Ik hoop in mijn portretten deze verstilde en intieme kwetsbaarheden te verbeelden. Ik kijk er naar uit om deel te nemen aan de groepsexposities van Pictura samen met jullie medeleden!

Mandy Sharabani (1985) is beeldend kunstenaar woonachtig in Dordrecht. Naast het maken van vrij werk, tekent ze ook portretten in opdracht.

www.mandysharabani.com

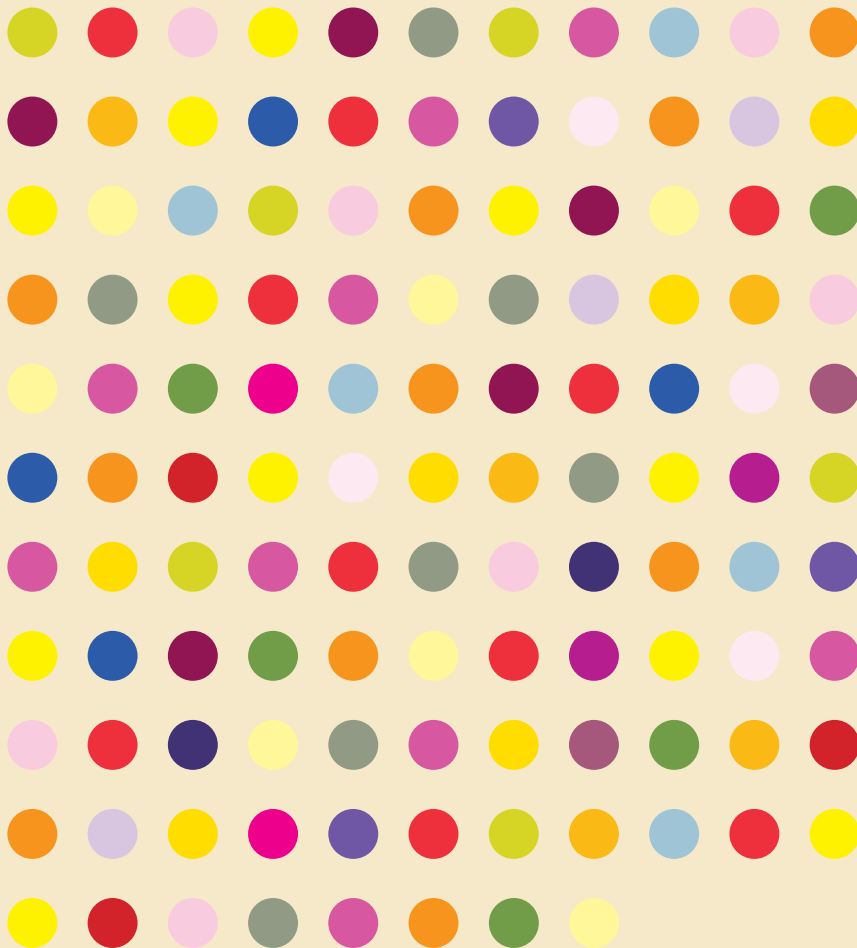
Vrouwer Power

OF: DE DOCHTERS VAN DORDRECHT EN DE STAD VOL ZAAILINGEN

Ergens in november 2019 kregen vrouwelijke kunstenaars en vormgevers de volgende mail: 'Op initiatief van Platform Vrouwen Kunnen Alles, coördinator van het project Dochters van Dordrecht ism Dordrechts Museum, verstrekt de Gemeente Dordrecht een opdracht aan een vrouwelijke professioneel beeldend kunstenaar uit Dordrecht voor het maken van een kunstwerk en/of multiple voor Dochters van Dordrecht. Middels deze opdracht wil het platform de Dochters van Dordrecht eren met een blijvende herinnering.'

Uit alle inzendingen heeft een deskundige jury, bestaande uit Jacqueline van den Bergh, Bonnie Dumanaw, Judith Spijksma en Linda Janssen, voor 'Vrouwer Power' gekozen, een levend, bloeiend, zoemend en plukbaar eerbetoon, een idee van Geerten Ten Bosch en Marleen Oud:

Stel je deze stad voor die gonst, zoemt, snort en fladdert. Af en aan vliegende bijen, zweefvliegen, vlinders, torretjes en andere insecten. Op verwaarloosde en braakliggende stukjes grond groeien bloemen in alle soorten en maten denkbaar: papaver en akelei, korenbloem, komkommerkruid en vrouwenmantel. Judaspenning en een enkele boom ter nagedachtenis aan de ons oudst bekende vrouwen: legendes Sura, Hanneken van Dordt, Beatrix de Gelukkige. Zo stellen wij ons een levend eerbetoon voor, als blijvende herinnering aan al die vrouwen die voor de stad belangrijk zijn of zijn geweest. Een mes dat aan twee kanten snijdt. Door hun gedachtegoed symbolisch te koppelen aan evenzoveel bloemen, blazen we ze (nieuw) leven in. Door natuur te integreren in de stad, werken we aan een beter leefmilieu. In de wijken, op rotondes, daken en boten, waar mogelijk en natuurlijk, zonder gif of kunstmest. Pluk jezelf een bosje bijzondere Dochters en schik daden en verhalen in een vaas.

LOF VOEDT DE KUNSTEN - SENECA

OVER PRIJZEN IN DE KUNST

Ralf Kokke is de winnaar van de PICTURAPRIJS 2019 met zijn kleurrijke werk 'Friendly Fire'. Kitty van der Veer, Frans van Lent, Nico Parlevliet, Ton Kraayeveld, Mirjam Abraas, Ton van Dalen, Anja de Jong en Albert Zwaan gingen Ralf in dit millennium voor.

Ik vraag me af hoe het zit met die kunstprijzen. Wat is het nut ervan? Welk effect brengt het met zich mee en krijgen we er betere kunst door? Het is interessant om na te denken over de impact en de gevolgen die een kunstprijs met zich mee kan brengen. Is het niet zo dat een grote kunstprijs voor de kunstenaar juist verlammend werkt door alle media-aandacht of vanwege hoogstaande verwachtingen die druk opleveren om extra te presteren? Ontstaat kunst niet het liefst vanuit een oase van stilte, rust en contemplatie, op een moment dat je het niet verwacht?

Toen ik bezig was met mijn opleiding aan de Vrije Academie, ventileerde ik de uitspraak 'Kunst is topsport', niet wetende dat kunst in het begin van de 19e eeuw een vast onderdeel uitmaakte van de Olympische Spelen. Nu, jaren later, vraag ik me af of kunst en competitie wel met elkaar zijn te verenigen en objectief te beoordelen. In dit verhaal ga ik op zoek naar antwoorden op mijn vragen.

Nederland kent vele kunstprijzen. In 'Boekman 121' van december 2019 schrijft Ellen Hardy dat er alleen al in Nederland 'bijna 650 geïnstitutionaliseerde kunst- en cultuurprijzen zijn, waarvan 415 in de vorm van een geldprijs'. Hardy is als docent en onderzoeker werkzaam bij de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Maastricht. Zij werkt aan een proefschrift over juridische knelpunten bij (overheids) financiering van de kunst- en cultuursector.¹

De hoeveelheid aan kunstprijzen en de waarde daarvan laten het belang zien dat de prijsgevers hechten aan het fenomeen kunstprijzen. Een goed overzicht hiervan

is te vinden op de website van Dutch Heights. Dutch Heights is hét platform voor kunst- en cultuurprijzen in Nederland.

Overall lees ik dat kunstprijzen zijn bedoeld als ondersteuning en promotie van de kunstenaar om zijn of haar kunst een positieve injectie te geven of om jong talent te belonen en daarmee diens' artistieke ontwikkeling te stimuleren. Door de prijs kunnen zij hun werk naar een hoger niveau brengen. Dat is een mooi streven, zeker als je nagaat dat de sociaaleconomische positie van beeldend kunstenaars een van de slechtste van alle beroepen in de kunsten is.²

Serene Maxime Röntgen doet in haar thesis 'De kunst van het winnen'³ uitgebreid onderzoek naar de relevantie en effectiviteit van kunstprijzen in Nederland. Zij neemt daarbij vooral de Prix de Rome onder de loep en komt tot de conclusie dat kunstprijzen de kunstenaar wel op de kaart zetten, maar dat de kunstenaars zelf de prijs niet als essentieel ervaren bij het verloop van hun carrière.

Hoe zijn kunstprijzen eigenlijk ontstaan? Hiervoor ga ik terug naar het begin van de achttiende eeuw. Lodewijk Napoleon, de jongere broer van Bonaparte, regeerde van 1806 tot 1810 over Nederland. Als liefhebber van kunst, cultuur en wetenschappen vond hij het niveau van de Nederlandse kunst ver beneden peil, zeker in vergelijking met die van de Franse kunst die hij zo gewend was. Het slechte niveau kwam volgens hem voort uit een gebrek aan theoretische kennis bij de Nederlandse kunstenaars. Dit werd veroorzaakt door het ontbreken van een gedegen klassieke scholing.

In die tijd was het gemeengoed dat aankomende kunstenaars werden opgeleid in de werkplaatsen van hun leermeesters. Zij begonnen als leerling en werkten zich op naar gezelschap en meester. Daarna konden zij zich aansluiten bij een ambachtsgilde waar de leden kennis en ervaring met elkaar konden uitwisselen. Het gilde zorgde ook voor de artistieke en economische belangen van de leden. In 1382 werd het Sint Lucasgilde in Antwerpen opgericht. Eén van de oudste gilden van kunstenaars in de Lage Landen. Zowel kunstenaars als ambachtslieden werden toegelaten tot het Sint-Lucasgilde. Dit leidde in de 18e eeuw tot conflicten en uiteindelijk tot opheffing van het gilde.

Om het artistieke niveau te verbeteren, richtte Lodewijk Napoleon kunstacademies op waar studenten klassiek geschoold konden worden. Daarnaast stelde hij de Prix de Rome in. Deze prijs werd rechtstreeks aan de kunstacademies gekoppeld. Doel van de prijs was het belonen en stimuleren van de artistieke ontwikkeling van veelbelovend jong talent. De prijs bestond uit een geldprijs en een werkperiode in Rome om de oude meesters te bestuderen.

Maar er waren meer personen die de noodzaak van kunst inzagen. Onder leiding van de Fransman Pierre de Coubertin, oprichter van de Olympische Spelen, maakte kunst

tussen 1912 en 1948 met vijf categorieën zelfs een vast onderdeel uit op de Olympische Spelen. Coubertin was als historicus geïnspireerd door de oude Griekse idealen en geloofde dat een goed evenwicht tussen lichaam en geest het beste uit de mensen haalt. Dit kon via de kunst worden bereikt. Als soldaten hierin getraind zouden worden, zou dat de internationale verhoudingen ten goede komen. De Coubertin zag zijn theorie als dé ultieme oplossing voor de wereldvrede. Met het oprichten van de Olympische Spelen kon hij zijn ideeën vormgeven.

De Olympische Spelen van 1936 in Berlijn waren er de oorzaak van dat de kunstcompetitie in 1948 voor het laatst werd gehouden als gevolg van vriendschapspolitiek, partijdigheid van de jury's, het wisselende aantal inzendingen en de wijze waarop je kunst moest beoordelen. Tot op de dag van vandaag echter is kunst aan de Olympische Spelen verbonden door de indrukwekkende openingsceremonies.

Vanaf 1900 gaan ook particuliere instellingen kunstprijzen in het leven roepen. Een voorbeeld is De Scheffer Prijs van het Ary Schefferfonds. Het fonds is opgericht dankzij legaten van de in Dordrecht geboren kunstschilder Ary Scheffer en zijn dochter Cornelia. Vanaf 1985 storten ook bedrijven zich op dit gebied. Denk bijvoorbeeld aan de Heineken-, de ABN-AMRO- of de Van Lanschotprijs. Dit had tot gevolg dat niet alleen het prijzengeld enorm werd verhoogd, maar ook de achterliggende doelstelling van de prijs veranderde. De prijs transformeerde naar een marketingstrategie en werd ingezet om het bedrijfsimago te versterken. Door de grote bedragen die hier mee gepaard gaan, kregen kunstenaars ineens een zakelijk belang bij kunstprijzen.⁴

Robbert Dijkgraaf schrijft in 'Het nut van nutteloos onderzoek'⁵ dat 'prijzen een belangrijke publieke functie hebben om talent te erkennen en uit te dragen. De stimulans en symbolische waarde die uitgaan van een prijs kan niet overschat worden.' Hij stelt dat 'intuïtie, creativiteit, volharding en durf belangrijke eigenschappen zijn die nodig zijn om tegen heersende denkbeelden in te gaan met als doel die diepe behoefte om de wereld om ons heen te duiden en antwoorden te vinden op vragen naar zijn en wezen. Daarom is kunst een verrijking voor de samenleving en een integraal onderdeel van onze cultuur. En lof voedt de kunsten.'

Daarmee kan ik een mooi bruggetje maken naar Ralf Kokke, de winnaar van de Picturaprijs 2019. Wat betekent de prijs voor hem?

Ralf vindt het winnen van de prijs een enorme eer omdat het een erkenning is van de mensen uit je directe omgeving. Dat laatste sluit precies aan bij het thema waarover hij schildert: het gewone, het alledaagse; want dat is voor hem het meest betrouwbaar. Ralf benadrukt overigens dat een gewoon leven niet betekent dat het een simpel leven is. Zijn werk ontstaat intuïtief. Waarna hij volgens een vastomlijnd patroon te werk

gaat en zijn ideeën, schetsen, tekeningen en schilderijen grondig selecteert, om op die manier zo dicht mogelijk bij de essentie te komen van waar het in zijn ogen om gaat.

Ik vraag Ralf naar zijn verwachtingen omtrent de impact van deze prijs. Hij vertelt dat het verbazingwekkend is hoe snel het allemaal gaat. Nog maar drie jaar geleden had hij zijn eerste expositie, heel kleinschalig en intiem, voor familie en vrienden, in een schuurtje, met 'Hounds of Love' van Kate Bush op de achtergrond. Zulke exposities zijn onvergetelijk. In kleine stapjes herhaalde hij alles wat goed ging. Een tweede expositie volgde en een derde en vorige maand hing zijn werk zelfs tussen dat van Raymond Pettibon en Paul McCarthy bij Gallery Nino Mier in Los Angeles.

Of Ralf de Picturaprijs nodig heeft voor zijn carrière? Ik weet zeker van niet. Ik vind wel dat hij de prijs verdiend heeft. Voor mij is hij een terechte winnaar waar Pictura trots op kan zijn.

Ans Vianen

^ Ralf Kokke in het gastatelier in Zundert

OPROEP

In afwachting van betere tijden zijn wij benieuwd wat voor initiatieven er opbloeien. Laat het ons weten: info@pictura.nl

PICTURA/BLAD wordt mede mogelijk gemaakt door:

COLOFON/

PICTURA/BLAD is een uitgave van Teekengenootschap Pictura te Dordrecht.

Aan dit nummer werkten mee: Ina Boiten, Hanneke Kijlstra, Marleen Oud, Ans Vianen, Joke Becu, Evertine van Alphen, Mandy Sharabani, Katrijn Verstegen, Chiel Vluggen, Jeannette Ephraïm, P.J. Roggeband, Jos Deuss, Geerten Ten Bosch, Huib Kooijker, Kitty van der Veer, Ralf Kokke, Ad Wesseling, Matthijs Reppel, Astrid de Pauw, Marc Müller, Marie Claire Gellings, Frans van Lent

PICTURA/BLAD is gratis voor leden. Ook ontvangen? Wordt lid en neem contact op via: info@pictura.nl.

PICTURA/BLAD wordt naast de vrijwillige inzet van redactie en leden mogelijk gemaakt door onze adverteerders. Zou u graag adverteren? Voor € 120,- verschijnt uw advertentie 3x per jaar in het blad. Stuur een berichtje naar info@pictura.nl en de redactie neemt contact met u op.

ontwerp: niet vouwen a.u.b. / letters: Serious sans (ogentroost.eu) & Nobel

PICTURA / DORDRECHT

Voorstraat 190 /

open: wo t / m zo 13-17 uur

t 078 614 9822 /

e info@pictura.nl /

www.pictura.nl